

Nr 4.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående tiden för firandet av Marie bebådelsedag, midsommardagen och allhelgonadagen, dels o c k i ämnet väckta motioner.

Genom en den 14 december 1951 dagtecknad proposition, nr 3, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet förda protokoll samt Kungl. Maj:ts och kyrkomötets i propositionen omförmälda skrivelser föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående tiden för firandet av Marie bebådelsedag, midsommardagen och allhelgonadagen.

Med ändring av vad i 14 kap. 1 § kyrkolagen och förordningen den 4 november 1772 angående sabbatens firande samt vissa helgdagars flyttning eller indragning är stadgat om tiden för firandet av Marie bebådelsedag, midsommardagen och allhelgonadagen samt med upphävande av 14 kap. 5 § kyrkolagen förordnas som följer.

Nedannämnda helgdagar skola firas,

Marie bebådelsedag å den söndag som infaller under tiden den 22—den 28 mars eller, om denna söndag är palmsöndag eller påskdag, å söndagen före palmsöndagen,

midsommardagen å den lördag som infaller under tiden den 20—den 26 juni samt

allhelgonadagen å den lördag som infaller under tiden den 31 oktober—den 6 november.

Denna lag träder i kraft den dag Konungen bestämmer.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft två i anledning av densamma inom andra kammaren väckta motioner, nämligen nr 73 av fru *Nordgren m. fl.* och nr 232 av herr *Lindström*.

I motionen II: 73 hemställs, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att åtgärder vidtagas i syfte att den 6 juni skall ha ställning som svensk nationaldag».

I motionen II: 232 föreslås, »att riksdagen måtte besluta, att förutom de ändringar, som av Kungl. Maj:t föreslagits i proposition nr 3 angående vissa helgdagars firning, även trettondagen och Kristi Himmelsfärdsdag avföras såsom fasta helgdagar och, därest de ändock även i fortsättningen skola firas, detta måtte ske på närmast infallande söndag.»

Beträffande de skäl, som utöver vad nedan anföres åberopats till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till propositionen och motionerna.

I. Inledning.

Sedan riksdagen i skrivelse den 13 juni 1944, nr 374, anhållit om en förutsättningslös utredning, huruvida en allmän högtidsdag med eller utan kyrklig karaktär kunde inrättas under höstens lopp, har chefen för ecklesiastikdepartementet uppdragit åt särskilt tillkallade sakkunniga, helgdags-sakkunniga, att verkställa utredning av nämnda fråga ävensom av spörsmålet om midsommardagens förläggande. Helgdagssakkunniga ha den 17 april 1947 avgivit betänkande med förslag till ändrad ordning beträffande vissa helgdagar (SOU 1947: 27). Sedan utlåtanden över betänkandet avgivits av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar, har betänkandet jämte utlåtandena överlämnats till arbetstidsutredningen för att beaktas i samband med det åt utredningen lämnade uppdraget att utreda frågan om en utökning av den lagstadgade semesterns längd. Den 1 september 1950 har arbetstidsutredningen fullgjort nämnda uppdrag genom att avlämna sitt betänkande del IV om tre veckors semester (SOU 1950: 32). Även över detta betänkande ha efter remiss yttranden avgivits av ett betydande antal myndigheter och organisationer. På grundval av sistnämnda betänkande har för 1951 års riksdag genom proposition nr 72 framlagts förslag om ändring i bl. a. lagen om semester, vilken proposition sedermera på hemställan av andra lagutskottet i dess utlåtande nr 28 av riksdagen bifallits. I propositionen har emellertid frågan om en kalenderreform lämnats å sido.

II. Gällande ordning.

Det grundläggande stadgandet om högtids- och helgdagar återfinnes i 1686 års kyrkolag. I 14 kap. 1 § — vilket stadgandes sakliga innehåll dock senare jämkats — föreskrives sålunda, att såsom sabbaten, som nu är söndagen hos oss, bör efter Guds lag helgas, så skola ock dessutom efterskrivne högtider, nämligen jul-, påsk- och pingstdagarna behållas och firas på sätt och vis, som härtill vant varit, samt desslikes nyårs- och trettondedagen, Kristi himmelsfärdsdag, kyndelsmässan, Marie bebådelse- och besökelsedag, Johannes döparens, S:t Mikaëlis- och allhelgonadag samt alla apostladagar. Därvid är att märka att envar av de tre större högtiderna, jul, påsk och

pingst, omfattade, om också icke över hela riket, fyra helgdagar samt påsken därjämte skärtorsdagen och långfredagen. Kyrkolagen innehåller — fränsett i ett hänseende, vartill jag strax återkommer — inga föreskrifter om de dagar, på vilka de angivna högtids- och helgdagarna skola infalla. Denna fråga torde ej heller eljest ha särskilt reglerats genom skriven lag eller författning. I så måtto synas dock regler i förevarande avseende ha införlivats med skriven rätt som det förut återgivna stadgandet — att de angivna högtids- och helgdagarna skola behållas och firas på sätt och vis som härtill vant varit — innebär ett fastslående av den vid kyrkolagens tillkomst gällande ordningen beträffande helgdagarnas förläggning. Såsom förut antytts finnes emellertid i kyrkolagen en specialbestämmelse om tidpunkten för viss helgdag. Sålunda stadgas i 14 kap. 5 §, att om Marie bebådelsedag infaller i dymmelveckan, han skall sättas på palmlördagen men, om han infaller längre fram, han skall hållas tredjedag påsk.

Genom förordning den 4 november 1772 har emellertid väsentlig ändring gjorts i den av kyrkolagen ursprungligen fastslagna ordningen. I förordningen har sålunda föreskrivits, att tredje- och fjärdedagarna i de tre större högtiderna, Marie besökelsedag, skärtorsdagen och apostladagarna skulle helt indragas samt att kyndelsmässodagen, S:t Mikaëlis dag och allhelgonadagen visserligen skulle bibehållas såsom kyrkliga högtidsdagar men skulle, om de infölle på någon söckendag, i stället firas på viss närmare angiven söndag. Denna ordning består alltjämt.

I anslutning till de nu återgivna stadgandena gäller i fråga om helgdagarnas förläggande, att vissa av dem firas å bestämt datum, oavsett på vilken veckodag detta datum infaller. Dessa helgdagar kallas fasta. Hit höra juldagen och annandag jul (den 25 och den 26 december), nyårsdagen (den 1 januari), trettondedagen (den 6 januari) och midsommardagen, vilken före år 1923 kallades endast Johannes döparens dag (den 24 juni). Jämväl Marie bebådelsedag är att anse som fast helgdag (den 25 mars), ehuru den på grund av det förut nämnda stadgandet i 14 kap. 5 § kyrkolagen vissa år skall firas å annat datum. De helgdagar, som sedan gammalt alltid firas å bestämd veckodag, kallas rörliga. Att jämställa med dessa äro de helgdagar — kyndelsmässodagen, Mikaelidagen och allhelgonadagen — vilka, ehuru primärt bundna till visst datum, likväl på grund av förordningen den 4 november 1772 alltid skola firas å viss veckodag. Av de rörliga och med dem jämställda helgdagarna infaller flertalet å söndagar. Å annan veckodag firas långfredagen, annandag påsk (måndag), Kristi himmelfärdsdag (torsdag) och annandag pingst (måndag).

Vidare är i fråga om gällande kalenderordning att nämna, att enligt lag den 8 april 1938 skall den 1 maj, då denna dag ej infaller å sön- eller helgdag, vara likställd med allmän helgdag. Den skall dock icke hava någon kyrklig karaktär. Ytterligare må anmärkas, att enligt en 1935 genomförd lagstiftning påskafton, midsommarafton och julafton äro att likställa med allmänna helgdagar i fråga om beräkning av lagstadgad tid samt enligt växel- och checklagarna.

III. Helgdagssakkunnigas förslag.

Sammanfattningsvis innebär helgdagssakkunnigas förslag, att Marie bebådelsedag skall förläggas till den söndag som infaller under tiden den 22—den 28 mars, dock att om denna söndag skulle vara palmsöndag eller påskdag, bebådelsedagen i stället skall firas å femte söndagen i fastan, att midsommardagen förläggas till den lördag som infaller under tiden den 20—den 26 juni, att en ny helgdag av icke kyrklig karaktär förläggas till lördagen före Mikaelisöndagen eller med andra ord till lördagen under tiden den 28 september—den 4 oktober, samt att en ny helgdag med kyrklig karaktär, Alla helgons dag, förläggas till lördagen före den nuvarande allhelgonasöndagen, d. v. s. till lördagen under tiden den 31 oktober—den 6 november. Helgdagssakkunniga ha därjämte framhållit, att om endast en ny ledighetsdag komme att inrättas, de betraktade förslaget om anordnandet av Alla helgons dag såsom en fristående allmän helgdag på senhösten med kyrklig karaktär såsom det primära och väsentliga.

IV. Arbetstidsutredningen.

Sammanfattningsvis har arbetstidsutredningen uttalat, att frågan om en kalenderreform, ehuru den ej utgjorde någon förutsättning för treveckorssemesterns förverkligande, borde provas snarast. Reformen syntes böra ha den innebörden i fråga om helgdagarnas förläggande som innefattades i helgdagssakkunnigas mindre förslag, d. s. v. att överföra en helgdag till kyrkoårets senare del och eventuellt att ändra ordningen för midsommarhelgen. Som särskilt skäl för sin ståndpunkt att biträda helgdagssakkunnigas förslag om förläggandet av midsommar dagen har utredningen framhållit, att efter genomförandet av tre veckors lagstadgad semester det komme att bli synnerligen angeläget att allt gjordes, som kunde medföra en spridning av semestrarna. Ur denna synpunkt vore det angeläget, att man förlade midsommar dagen så tidigt som möjligt.

Arbetstidsutredningen har icke varit enhällig beträffande kalenderreformen. Sålunda har ledamoten av utredningen, direktören i järnbruksförbundet Gustaf Rudenstam i särskilt yttrande föreslagit, att kalenderreformen skulle genomföras samtidigt med treveckorssemestern. Reformen borde innebära, att Marie bebådelsedag förlades till en söndag och midsommar dagen i anslutning till en söndag.

V. Departementschefen.

Efter att ha framfört vissa allmänna synpunkter på förevarande spörsmål samt redogjort för innebörden av helgdagssakkunnigas förslag har departementschefen anfört följande:

Detta förslag avser att tillgodose de nyss angivna önskemålen om att åstadkomma en jämnare fördelning under året av helgdagarna samt att undvika en onödig splittring av arbetsveckorna. Men förslaget innebär därjämte, att det totala antalet helgdagar under året i regel ökas med en. Starkt delade meningar om lämpligheten av en sådan ökning ha kommit till uttryck i yttrandena över helgdagssakkunnigas förslag. Efter det att detta förslag avgivits och remissbehandlats ha dessutom de skäl som kunna anföras för en utökning av antalet helgdagar avtagit i styrka. Vid årets riksdag har nämligen införts en lagstadgad semester om tre veckor. Under behandlingen av denna fråga rådde enighet om att ett genomförande av tre veckors semester uteslöte möjligheten att nu företaga en kalenderreform som skulle ytterligare minska antalet arbetsdagar. För egen del kan jag ansluta mig till denna ståndpunkt. Jag anser alltså att åtminstone för närvarande antalet helgdagar ej bör ökas. Å andra sidan finner jag ej heller skäl föreligga att, på sätt ifrågasatts från några håll vid behandlingen av frågan om förlängningen av semestertiden, minska antalet helgdagar.

Med denna ståndpunkt förutsätter inrättandet av helgdagar under hösten att motsvarande antal fristående helgdagar under det tidigare halvåret indrages. Det kan självfallet vara tveksamt hur långt man skall gå i strävandet att vinna en jämnare fördelning under året av helgdagarna. Jag anser, att övervägande skäl tala för att åtminstone för närvarande begränsa reformen i detta syfte till att avse indragande av en vårhelgdag och inrättande i dess ställe av en hösthelgdag.

I likhet med helgdagssakkunniga finner jag, att den helgdag under våren, som i första hand bör komma i fråga för indragning såsom fristående helgdag, är Marie bebådelsedag. Den föreslagna överflyttningen av denna dag till en söndag har också vunnit anslutning från remissinstanserna med undantag egentligen endast för ett mindretal bland företrädarna för kyrkliga intressen. Dessa sistnämnda, som förordat att Marie bebådelsedag förläggas till en lördag, ha som huvudsakligt skäl för sin ståndpunkt anført, att enligt förslaget fastetidens söndagar regelbundet skulle genombrytas; särskilt olägligt vore att just femte söndagen i fastan så ofta skulle komma att undanträngas. Av vad jag förut anført om önskvärdheten av att med bibehållande av nuvarande antal helgdagar förlägga en högtidsdag till hösten följer, att jag ej kan ansluta mig till detta förslag. Den av en remissinstans framförda tanken att helt avskaffa Marie bebådelsedag såsom helgdag — vilket självfallet ej skulle utgöra hinder att genom gudstjänst högtidlighålla den — kan jag ej heller biträda; allmän enighet råder nämligen mellan de kyrkliga remissinstanserna om att Marie bebådelsedag fortfarande bör firas såsom helgdag. Med hänsyn till vad nu anförts har jag stannat för att ansluta mig till helgdagssakkunnigas förslag.

Vid valet mellan de föreslagna tidpunkterna för den tilltänkta högtidsdagen under hösten tala vissa skäl för att den förläggas i anslutning till Mikaelidagen. Väderleken är då lämpad för friluftsliv. Tradition för en ledighetsdag vid denna tid finnes i vissa delar av landet. Å andra sidan ligger Mi-

kaelidagen väl nära sommaren; ur rekreationssynpunkt är det önskvärt att den ledighet den nya högtidsdagen medför kommer senare under hösten. För en senare tidpunkt kunna också åberopas arbetsförhållandena inom jordbruksnäringen. Jag finner därför i likhet med flertalet remissinstanser, att praktiska överväganden leda till att företräde bör givas förslaget att anknyta hösthögtidsdagen till den nuvarande allhelgonasöndagen.

Även de kyrkliga och ideella synpunkter som äro att anlägga synas tala härför. Allhelgonadagen har tidigare varit en fristående helgdag och den torde — i större utsträckning än Mikaelidagen — i den allmänna uppfattningen ha bibehållit karaktären av särskild högtidsdag, ehuru den på grund av särskilt stadgande numera alltid firas på en söndag. Flertalet av de kyrkliga remissinstanserna ha visserligen tagit avstånd från helgdagssakkunnigas förslag att lördagen före den nuvarande allhelgonasöndagen skulle givas kyrklig karaktär. Kritiken synes emellertid främst bottna däri att de sakkunniga föreslagit, att helgdagen skulle erhålla ett firningsämne, som i viss mån avviker från den nuvarande allhelgonasöndagens. Enligt min mening är det knappast erforderligt att ingå på frågan om en ändring av firningsämnet. Reformen torde böra inskränkas till en jämkning av regeln om dagen för allhelgonadagens firning. I stället för att som nu firas på en viss söndag bör den högtidlighållas på den av helgdagssakkunniga föreslagna lördagen. Självfallet är det emellertid intet som hindrar att man å den i enlighet med vad nu förordats till lördag förlagda allhelgonadagen högtidlighåller även minnet av de avlidna.

Genom det nu förordade förslaget att samtidigt som Marie bebådelsedag avskaffas såsom fristående helgdag firandet av allhelgonadagen förlägges till en lördag kommer även önskemålet att minska antalet splittrade arbetsveckor att i någon mån tillgodoses. Ett mer betydande tillmötesgående av detta önskemål innebär helgdagssakkunnigas förslag att förlägga midsommardagen till den lördag, som infaller under tiden den 20—den 26 juni. Detta förslag har i stort sett vunnit allmän anslutning. Jämkning har egentligen endast påyrkats från några få håll i fråga om den tidsperiod som skulle väljas. Då bärande skäl anförts för helgdagssakkunnigas ståndpunkt ansluter jag mig till densamma. Att i detta sammanhang jämkas på förläggningen av andra fristående helgdagar i syfte att vinna sammanhängande arbetsveckor finner jag ej påkallat.

Undersökningen om de tryckeritekniska förhållandena är ännu ej slutgiltigt genomförd. Det torde därför vara lämpligast att för närvarande lämna frågan huruvida den ändrade helgdagsordningen skall gälla fr. o. m. 1953 eller först fr. o. m. 1954 öppen. Med hänsyn till vad nu anförts torde den föreslagna lagens slutstadgande böra innehålla, att lagen skall träda i kraft den dag Konungen bestämmer.

VI. Lagrådet.

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

VII. Kyrkomötet.

Kyrkomötet har godkänt lagförslaget. I sitt betänkande nr 19 har kyrkolagsutskottet anfört bland annat:

Ur kyrklig synpunkt kan förslaget ej anses vara fritt från invändningar. Sålunda måste varje ändring i kyrkoåret, som bestått orubbat sedan mer än ett sekel, ingiva betänkligheter. Vidare medför förslaget att antalet dubbelhelger ökas, vilket måste betecknas såsom en olägenhet, då gudstjänsten den andra helgdagen som regel samlar ett mindre antal besökare än gudstjänsten en fristående sön- eller helgdag.

Frånsett dessa allmänna erinringar är enligt utskottets mening intet att invända mot förslaget, såvitt avser midsommardagen och allhelgonadagen. Utskottet kan därför ej biträda den i motionen nr 26 framförda tanken att den i hösthelgen ingående lördagen skulle erhålla ett annat firningsämne än allhelgonadagens.

Föreliggande förslag att förlägga firandet av Marie bebådelsedag till söndag är förenat med olägenheter. Den föreslagna ordningen innebär nämligen, att femte söndagen i fastan, vilken måste anses vara särskilt värdefull, skulle undanträngas mycket ofta, under en viss 28-årsperiod ej mindre än 16 gånger. Denna olägenhet skulle undvikas enligt det i motionerna nr 57 och 81 framförda förslaget att förlägga firandet av Marie bebådelsedag till viss lördag. Med hänsyn härtill skulle detta förslag — även om det medför en ökning av antalet i och för sig icke önskvärda dubbelhelger — vara ur kyrklig synpunkt att föredraga. Denna lösning skulle emellertid medföra att antalet helgdagar skulle ökas med en. Med hänsyn till den bestämt avvisande hållning till en ökning av antalet helgdagar, som av statsmakterna intagits efter genomförandet av en lagstadgad semester om tre veckor, synes en lösning efter denna linje ej vara framkomlig. Andra möjligheter kunna dock tänkas. — — — Mot envar av dessa möjligheter kunna emellertid så starka erinringar riktas att utskottet ej kan förorda någon av dem.

Såsom av det anförda framgår anser utskottet att det framlagda förslaget medför olägenheter ur kyrklig synpunkt och utskottet har ej funnit någon framkomlig väg att undvika dem. Utskottet anser emellertid att olägenheterna ej äro så allvarliga, att de böra utgöra hinder för kyrkomötet att godtaga den föreslagna reformen, om vilkens lämplighet praktiskt taget enighet råder mellan alla i ärendet hörda icke-kyrkliga instanser.

VIII. Svensk nationaldag.

I svensk rätt saknas bestämmelser om en särskild nationaldag. I almanackans namnlängd har den 6 juni erhållit namnet Gustav. Genom generalorder den 24 november 1950 (nr 4200) har Kungl. Maj:t fastställt förteckning å allmänna flaggdagar samt parad- och salutdagar, bland vilka den 6 juni upptages såsom Konungens namnsdag. I almanackan anges bland »all-

männa flaggdagar» den 6 juni i egenskap av Svenska flaggans dag och Konungens namnsdag. Förteckningen över allmänna flaggdagar intages på förslag av bestyrelsen för Svenska flaggans dag efter Vetenskapsakademiens bestämmande i almanackan.

I samband med att de helldagssakkunniga sökte finna lämpliga anknytningspunkter för de nya högtidsdagar, som föreslogos skola inrättas under hösten, anförde de sakkunniga:

I den tidigare debatten rörande nya helddagar har emellanåt ifrågasatts högtidlighållandet av något historiskt minne. De sakkunniga vilja bestämt avråda härifrån. Vi ha icke lyckats skapa någon nationaldag av samma slag som norrmännens 17 maj eller Amerikas 4 juli. Våra stora historiska minnen ligga för långt tillbaka i tiden och äga icke den direkt aktuella anknytning till vår tid, som kan levandegöra dem. Ett beslut av statsmakterna om firandet av ett visst historiskt minne på en bestämd dag på hösten skulle med all säkerhet få något konstlat och arrangerat över sig, och den avsedda solenna stämningen skulle sannolikt aldrig uppnås.

Införandet av en svensk nationaldag började att på allvar diskuteras under senare delen av 1800-talet. På enskilt initiativ bildades år 1916 »Styrelsen för Svenska Flaggans dag», numera »Bestyrelsen för Svenska Flaggans dag», vilken har till uppgift »att i samförstånd med vederbörande myndigheter och under allmänhetens medverkan väcka allt större kärlek till och aktning för svenska flaggan samt sprida upplysning om dess betydelse såsom fosterlandets symbol». Från 1916 har dagen firats i efter hand ökad omfattning med festligheter å flertalet större orter i landet. Dagen anknyter främst till två historiska tilldragelser av stor betydelse, nämligen valet av Gustav Vasa till Sveriges konung den 6 juni 1523 och utfärdandet av gällande regeringsform den 6 juni 1809.

Frågan om en svensk nationaldag behandlades av 1948 års riksdag. I en inom andra kammaren väckt motion, nr 208, yrkade fru Nordgren, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda frågan om införandet av en svenska folkets nationaldag, med beaktande av de i motionen framförda synpunkterna, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda». I motionen ifrågasattes, huruvida icke tiden vore inne att göra den 6 juni, Svenska flaggans dag, till vår nationaldag.

Motionen behandlades av första lagutskottet, som i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 31 anförde bland annat:

I flertalet länder firas en bestämd dag såsom landets nationaldag ofta till åminnelse av någon i landets historia betydelsefull händelse. I vårt land har så småningom den 6 juni under benämningen Svenska flaggans dag kommit att intaga en liknande ställning. Anslutningen till dagens firande från allmänhetens sida har under senare år blivit allt större. Dagen har dock ännu icke givits formell ställning av nationaldag. Motionären ifrågasätter, om tidpunkten icke nu är inne att göra dagen till allmän fridag.

Såsom framgår av motionen har genomförandet av en kalenderreform, om än av begränsad omfattning, på riksdagens begäran varit föremål för

utredning av helgdagssakkunniga. Dessa ha slutfört sitt arbete så nyligen som under förra våren. Frågan är nu i denna del beroende på Kungl. Maj:ts prövning och kan, om det kyrkomöte som planerats till instundande höst då kommer till stånd, förväntas bli upptagen till behandling vid detta. Med hänsyn härtill synes det utskottet i detta läge mindre lämpligt att företaga en ny utredning rörande den svenska festkalenderns utformning. Där emot torde Kungl. Maj:t, som nu har att närmare överväga en reform i fråga om helgdagarnas placering under året, därvid knappast kunna förbigå de i motionen anförda synpunkterna. Motionärens förslag kan sålunda förutsättas komma att bli föremål för prövning i denna ordning.

IX. Utskottet.

Den genom propositionen föreslagna kalenderreformen innebär, att Marie bebådelsedag skall upphöra att vara en fristående helgdag och i stället firas på en söndag, att en ny hösthelgdag skall inrättas genom att allhelgonadagen skall firas på en lördag samt att midsommardagen alltid skall förläggas till en lördag. Förslaget har föranletts av en begäran av 1944 års riksdag om utredning av frågan om inrättandet av en helgdag under höstens lopp. Som motivering för en reform av helgdagsordningen har främst åberopats, att helgdagarna böra jämnare fördelas under året samt att splittring av arbetsveckorna så vitt möjligt bör undvikas. Dessa skäl äga sådan styrka, att en reform nu bör komma till stånd.

Vid genomförandet av en sådan reform måste uppenbarligen varsamhet iakttagas. Här möta vitt skilda synpunkter såsom å ena sidan angelägenheten av att så litet som möjligt rubba det bestående kyrkoåret och att taga hänsyn till gamla traditioner och sedvänjor samt å andra sidan önskemålet, främst från näringslivets sida, att försöka undvika den nuvarande splittringen av arbetsveckorna, ävensom hänsynen till människors behov av rekreation och avkoppling. I motionen II: 232 påtalas särskilt olägenheterna för näringslivet med alltför splittrade arbetsveckor. Motionären önskar med hänsyn därtill att, utöver vad som föreslagits i propositionen, jämväl trettondedagen och Kristi himmelsfärdsdag skola avlysas såsom kyrkliga helgdagar eller i vart fall förläggas till söndagar. I vårt nuvarande samhälle tala onekligen starka skäl för att försöka undvika det produktionsbortfall, som förorsakas av en splittring av arbetsveckorna. För många tim- och dag-avlönade arbetare torde det jämväl vara ett önskemål med hela arbetsveckor. Men spørsmålet får icke betraktas enbart ur rationaliseringssynpunkt, och utskottet har vid övervägande av de olika skäl, som framförts, kommit till den uppfattningen, att man icke nu bör gå längre än vad som föreslagits av Kungl. Maj:t. Detta förslag finner utskottet vara väl avvägt, och skälig hänsyn har tagits till motstridande intressen och synpunkter. Att så är fallet kommer också till uttryck däri, att stor enighet för förslaget kunnat uppnås. Sålunda har detsamma tillstyrkts av flertalet av de icke-kyrkliga remissinstanserna. Från kyrkligt håll har visserligen kritik framförts, men kyrkomötet har dock ansett sig kunna godkänna förslaget. Utskottet får därför

med avstyrkande av motionen II: 232 tillstyrka propositionen. Utskottet vill understryka önskvärdheten av att reformen träder i kraft redan den 1 januari 1953.

Frågan om införandet av en svensk nationaldag har icke närmare berörts under förarbetena till den nu föreslagna kalenderreformen. Spörsmålet tages emellertid upp i motionen II: 73, däri hemställs, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla, att åtgärder vidtagas i syfte att den 6 juni skall ha ställning som svensk nationaldag.

Den 6 juni är i egenskap av Konungens namnsdag enligt generalorder fastställd såsom allmän flaggdag samt parad- och salutdag. I almanackan är dagen dessutom upptagen såsom allmän flaggdag i egenskap av Svenska flaggans dag. Sedan år 1916, då styrelsen för Svenska flaggans dag bildades, har den 6 juni såsom Svenska flaggans dag firats i alltmer ökad omfattning. Numera torde dagen firas på flertalet större orter i vårt land, och den betraktas i allt större utsträckning som en nationell samlingsdag. En sådan utveckling, som leder till att den 6 juni allmänt betraktas som vår nationaldag, är att hälsa enbart med tillfredsställelse.

Men utskottet anser icke lämpligt att medelst lagstiftningsåtgärder fastslå, att dagen skall vara nationaldag. En lagstiftning borde i så fall i första hand gå ut på att likställa dagen eller del därav med helgdag. Med hänsyn såväl till införandet av tre veckors semester som den nu föreslagna kalenderreformen torde detta emellertid, såsom motionärerna själva uttala, icke vara lämpligt.

Motionärerna påpeka vidare, att olika meningar göra sig gällande i frågan, vilken dag som skall anses såsom svensk nationaldag, och att vid de svenska beskickningarna i utlandet Konungens födelsedag betraktas som nationaldag. Att Konungens födelsedag firas vid beskickningarna torde stå i överensstämmelse med gammal praxis beträffande länder med konungadöme. Detta förhållande synes emellertid icke utgöra något hinder för att även den 6 juni firas på beskickningarna.

Utskottet anser således icke tillräckliga skäl föreligga att nu vidtaga några särskilda åtgärder i form av lagstiftning eller annorledes för att giva den 6 juni ställning som nationaldag.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition;
- B. att motionen II: 73 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;
- C. att motionen II: 232 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 februari 1952.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson, Sunne, Wistrand, Uhlén, fru Svenson och herr Bengtson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken*, fru Nordgren*, fru Johansson i Norrköping, herr Nilsson i Göteborg, fröken Höjer, fru Ewerlöf och herr Ericsson i Näs*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

1) av fru Nordgren;

2) beträffande utskottets hemställan under C och motiveringen till denna hemställan av herrar *Nils Elowsson, Wistrand, Uhlén, fru Johansson* i Norrköping, herr *Nilsson* i Göteborg och fru *Ewerlöf*, vilka ansett, att utskottet i anledning av motionen II: 232 bort hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att hos Kungl. Maj:t begära utredning om Trettondedagens och Kristi himmelsfärdsdags avförande som fristående helgdagar och i stället om deras firande å närmast infallande söndagar.
